

www. **ROVDYR**.org

FOLKEAKSJONEN NY ROVDYRPOLITIKK NR. 1 - MARS 2024

Sjekk ut jervebåsen til Eirik!

Ulvejakt uten Oslo tingrett
Bjørn i kalvingslandet er et helvete
Sauebønder i Finnmark kjemper for overlevelse

Krigen om ulven

Det ringte ei dame fra en lokalavis en av de første dagene på nyåret og spurte hva jeg mente om den kontroversielle lisensjakta på ulv. Jeg spurte litt forundret: Hva mener du med det? Er ulvejakta kontroversiell? Jo, den var visst det.

Arve Sætra

*Arve Sætra, styreleder
i Folkeaksjonen ny rovdyrpolitikk*

Avisa skulle lage en større sak om jakt på ulv, og ville etter hva jeg forsto få meg med på at denne jakta som nå var i gang innenfor ulvesona satte bygdefolk opp mot hverandre.

Jeg forsøkte etter beste evne å forklare journalisten hva som er årsaken til at det stort sett hvert år blir satt i gang lisensjakt på ulv både innenfor og utenfor ulvesona. Og at det faktisk foregår bestandsregulering av alle de store rovdirene i Norge. Men som mange andre ville journalisten dreie saken i den retning at ulvejakt er noe som bønder og jegere ønsker fordi ulven truer elgen og annet hjortevilt. Og at ulvejegere spesielt er noen forferdelig blodtørstige trofejegere. Dette kan en jo få inntrykk av når en leser diverse avisinnlegg og kommentarer i sosiale medier.

Det er motstanderne av ulvejakt, og mest trolig all annen jakt også, som påstår at lisensfelling er kontroversielt. Fjorårets dom i Høyesterett har fastslått at uttak av ulv innenfor sonen er lovlig når bestandsmålet er innfridd.

Som vanlig har det også i 2024 vært lisensfelling av ulv innenfor ulvesona – eller forvaltningsområdet, som den også blir

kalt. Forrige vinter var det i Skandinavia registrert 49 familiegrupper av ulv, 40 av dem i Sverige og seks grenserevirer. Tre ble registrert som helnorske. 36 revirhevdende par ble også dokumentert, 29 av disse i Sverige, tre på grensa og fire i Norge. Ulvene yngler og yngler.

Som vi vet er det forrige sesongs «vareopp-telling» av ulv som avgjør om det kan felles ulv i Norge. Og det er ikke kontroversielt, selv om noen mener det. Noen går også til ulovligheter og kriminelle handlinger for å forstyrre jegere og stoppe jakta. Jeg mener at kriminelle handlinger aldri kan forstås eller

***Det er motstanderne av ulvejakt,
og mest trolig all annen jakt også, som
påstår at lisensfelling er kontroversielt.***

godtas. Når noen går til direkte angrep på enkeltpersoner, for eksempel slik vi har sett det i år, og sprer såkalte «spanske ryttere» på gårds plasser – da har det gått altfor langt!

Er du uenig i fartsgrensene, og protesterer mot dem ved å kjøre for fort, vil det straffe seg. Er man uenig i det som er vedtatt av det norske Storting, så får man protestere på lovlig vis og jobbe politisk i de rette fora for en endring.

Her i Aurskog-Høland er det også noe annet som opptar oss for tiden. Det er disse såkalte genetisk viktige ulvene. De siste årene har vi sett hvordan disse ulvene gjør at store områder i nærheten av disse individene blir fredet for uttak. Dette fordi forvaltningen er livredd for at noen av de genetiske vidunderne blir skutt. Et eksempel er Mangen-flokken, som er vedtatt tatt ut mange ganger. Det er blitt stoppet fordi Setten-flokken holder til i nærheten.

Nå har vi også sett at genetisk viktige individer også utenfor ulvesona fredes. Når dette skrives, kan en lese at en ulv som er merket utenfor sona høyst sannsynlig skal flyttes inn i ulvesona. Hvor ender den opp til slutt? Vi har erfart at ulvene som flyttes, sjelden blir der de slippes ut. Mens slike ulver vandrer rundt, blir andre ulver i nærheten også fredet. For oss som allerede har en flokk med «super-viktig» ulveblod, er dette veldig vanskelig å forholde seg til. Ulvesona er en forvaltnings-sone for ulv, ikke et reservat for ulv – og ikke for andre store rovdyr. Slippes det ut et nytt genvidunder i sona, og ulven havner i Rømskog eller Kongsvinger-området, vil sannsynligvis store områder heromkring bli nettopp et reservat. Det var aldri intensjonen da forvaltningssona for ulv ble opprettet.

Endelig lisensjakt i ulvesona uten innblanding fra Oslo tingrett

Åsmund Ystad

Myndighetene åpnet i årets lisensfelling for å ta ut alle ulvene i tre revirer innenfor ulvesona: Det helnorske reviret Rafjellet i Kongsvinger og Grue kommuner og grenserevirene Fjornshöjden nordøst i Aurskog-Høland kommune og Rømskog i Aurskog-Høland og Marker kommuner.

Årets vedtatte fellingskvote var på 18 dyr, seks dyr hvert av de tre revirene.

Lisensfellingsperioden innenfor ulvesona begynte 1. januar. Og endelig ble det jakt fra første dag uten innblanding fra Oslo tingrett, som de to siste årene har forsinket oppstart gjennom rettslige forføyninger etter klager fra ulveentusiast-organisasjoner. I fjor vinter ble det åpnet for jakt først 4. februar og vinteren 2022 så sent som 12. februar, tre dager før fellingsperioden ble avsluttet.

Høyesterett avsa i mai 2023 en prinsipielt viktig dom som klargjorde det rettslige grunnlaget for lisensfelling av ulv innenfor ulvesona. Denne dommen ser dermed ut til å ha satt en foreløpig stopper for miljøorganisasjonene etter 14 forsøk de siste seks årene på å få rettsvesenet til å sette Stortingets vilje til side.

Med stabile snøforhold også i de sørligste revirene, lå alt godt til rette for lisensfelling. Utfordringer som streng kulde, ned i 30 minusgrader, og jevnlig besøk av mer og mindre hyggelige aktivister taklet jegerne godt. Utagerende aktivister og sabotører ble tatt hånd om av politiet.

Da lisensfelling ble avsluttet 21. januar, var det felt 14 dyr. I Rafjellet ble det felt

fem dyr og i Rømskogreviret, som viste seg å kun bestå av et revirmarkerende par, ble begge ulvene felt. De siste ulvene ble felt i reviret Fjornshöjden, der kvoten etter sporing ble utvidet til sju dyr hvorav sju ble felt.

Den siste ulven ble felt 21. januar og viste seg å være en årssvalp på vandring fra det såkalte genetisk viktige Setten-reviret lenger nordvest i Aurskog-Høland.

Statsforvalteren i Oslo og Viken mener det er uheldig at ulven fra Setten-reviret ble felt, men at det alltid vil være en risiko for felling av feil individer hvis enslige ulver på vandring kommer inn i lisensfellingsområdet uten at det blir avdekket.

To ulver er så langt felt på lisensfelling utenfor ulvesona. Det skjedde 6. desember da lokale lisensjegere felte et revirmarkerende par i Åsta, vest for Rena. Jakttida utenfor ulvesona startet 1. desember og varer til og med 31. mai.

GRAFIKK: EVA SETSAAS/NINA ©

Det grønne rovdyrskiftet

Redusert rovdyrtrykk sentralt i regjeringens tiltakspakke for å ivareta hensynet til både reindrift og utbygging av kraft og nett

Klima- og miljøminister Andreas Bjelland Eriksen, olje- og energiminister Terje Aasland og landbruks- og matminister Geir Pollestad, la fram en tiltakspakke for reindrift og kraftutbygginger like før jul.

FOTO: LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENTET

Åsmund Ystad

Regjeringen presenterte like før jul i fjor en tiltakspakke for å ivareta hensynet til både reindrift og utbygging av kraft og nett. Det er tydelige arealkonflikter mellom kraftanlegg og reindrift, og regjeringen ønsker å unngå nye tap i Høyesterett som i Fosen-saken.

– Vi ønsker, sammen med reindriften, å utrede og finne presise og effektive tiltak for å redusere tap av tamrein til rovvilt, sa klima- og miljøminister Andreas Bjelland Eriksen (Ap) under lanseringen av

pakka sammen med landbruksminister Geir Pollestad og olje- og energiminister Terje Aasland.

Reduserte bestandsmål

I tillegg til kortsiktige tiltak og forvaltningsmessige grep vil regjeringen også utrede mulige reduserte bestandsmål for jerv og gaupe i rovviltregionene med utstrakt samisk reindrift (Regionene Midt-Norge, Nordland og Troms og Finnmark) samt se nærmere på forholdet mellom forpliktelsene etter Bernkonvensjonen og de folkerettslige forpliktelsene Norge har for reindriften.

Her er regjeringens liste over mulige rovviltrelaterte tiltak:

- KLD og LMD vil gi Miljødirektoratet og Landbruksdirektoratet i oppdrag å sammenstille kunnskap og gjennomføre utredninger i særlig utsatte områder for å finne og sette i verk tiltak for å redusere rovvilttap i samarbeid med reindriftsnæringen
- KLD vil gi Miljødirektoratet i oppdrag å utrede reduksjon av bestandsmålene for gaupe og jerv med mål om å redusere belastningen for reindriften i de tre nordligste forvaltningsregionene for rovvilt (region 6,7 og 8). Ved eventuell endring i bestandsmålene skal Miljødirektoratet og øvrige rovviltmyndigheter raskt innrette forvaltningen slik at bestandene forvaltes i tråd med nye bestandsmål.
- KLD og LMD vil gi Miljødirektoratet og Landbruksdirektoratet i oppdrag å raskt, innen kalvingsperioden starter i 2024, vurdere og foreslå tiltak som reduserer rovvilttrykket i reinbeiteområdene. Herunder skal det vurderes:
 - muligheter for raskere behandling av søknader om skadefellingstillatelser
 - endring av tidsfrister i akutte skadesituasjoner
 - tilgang til virkemidler for kommunale skadefellingslag/innføring av skadefellingsforskrift
 - ytterligere delegering av myndighet for betinget skadefelling til statsforvalteren i kalvingsperioden for tamrein, og eventuelt at rovviltneimnene fastsetter egne kvoter for betinget skadefelling i denne perioden.

- KLD og KDD vil innhente en juridisk vurdering av forpliktelsene etter Bernkonvensjonen og de folkerettslige forpliktelsene Norge har for reindriften, forholdet mellom disse og om forpliktelsene nødvendiggjør eller gir rom for endringer i det nasjonale regelverket om forvaltning av rovvilt.
- KLD vil vurdere økt samisk representasjon i rovviltmyndene i rovviltregionene 5 (Hedmark), 6 (Trøndelag og Møre og Romsdal), 7 (Nordland) og 8 (Troms og Finnmark).
- KLD har som ambisjon å øke andelen rovviltkontakter med samisk bakgrunn i rovviltregionene 5 (Hedmark), 6 (Trøndelag og Møre og Romsdal), 7 (Nordland) og 8 (Troms og Finnmark).
- KLD vil øke tilstedeværelsen av Statens naturoppsyn (SNO) i reinbeiteområder som er særlig utsatte for rovvilt.
- KLD vil anmode kommuner om å inkludere medlemmer fra reindriften i kommunale og interkommunale fellingslag, forutsatt relevant kompetanse.

Vi i Folkeaksjonen ny rovdyrpolitikk har lenge sett at storsamfunnets behov for arealkrevende energi- og infrastrukturbygginger, økt turisme, klimaendringer og problemer med rovvilttap i sum vil true reindriften. Det har bare vært et spørsmål om tid før spørsmålet om senke ambisjoner for rovviltvern i reinbeiteområdene slår inn.

Enkelt og billig tiltak

Store rovvilt utgjør en stor og vedvarende utfordring for beitebruken i store deler av landet. I mange områder med samisk tamreidrift er situasjonen kritisk med store rovviltskader som kommer på toppen av en rekke andre trusler mot arealbruken.

Av ulike faktorer med negativ påvirkning på reindriften, som arealinnegrep, arealbruk, klimaendringer og stort rovvilttrykk, så er det utvilsomt rovvilt det er lettest å gjøre noe med og det eneste tiltaket som er enkelt, billig og raskt å gjennomføre.

Alle de fire store

Fra før av har regjeringen startet en prosess med utredning av reduserte bestandsmål for ulv og bjørn. Dermed er bestandsmålene for alle de fire store rovviltartene i spill.

Eventuelle endringer av bestandsmål må vedtas av Stortinget, og den dagen nasjonalforsamlingen først setter i gang en diskusjon om bestandsmålene for de fire store rovviltarterne, kan mye annet uventet skje. Dagens regjering har ikke flertall men så sent som i 2022 forslø Fremskrittspartiet i Stortinget en full gjennomgang av rovviltforlikene og bestandsmålene.

Vinterens gaupejakt så langt

✍️ Åsmund Ystad

Etter at kvotejakta på gaupe begynte torsdag 1. februar og fram til 19. februar er det felt minst 41 gauper.

Ved jaktstart var samlet kvote for de regionene hvor det er åpnet for jakt på til sammen 60 gauper, hvorav inntil 27 hunddyr.

Fem av landets åtte rovviltregioner har åpnet for kvotejakt på gaupe i 2024. I tillegg er det kvotefri jakt i region 1 Vestlandet.

Flest gauper er felt i region 2, Buskerud, Vestfold og Telemark og deler av Agder, til sammen 19 gauper, en av disse på kvotefri jakt i Bygland kommune i Agder.

I region 5 Hedmark er det felt 4 dyr i det som er den første kvotejakta på gaupe i Hedmark siden 2014 fordi bestanden de siste 10 årene har ligget under bestandsmålet.

I Nordland fylke var gaupejakta over før den kom i gang etter at en påkjørsel og en skadefelling på til sammen to gauper betød at hunddyrkvoten var fylt før jaktstart.

Gaupejakta varer til og med 31. mars i de områder det er ledig kvote.

Bildet over: Gaupa er en av de største skadegjørerne for samisk tamreidrift. Denne hunngaupa ble felt 2. februar i Snåsa i Trøndelag av gaupejeger og reineier Brita Sandvik Wilks.

FOTO: PRIVAT

Slik lagde Eirik sin egen jervebås

Jervejakt i fjellet kan være kaldt og tålmodighetskrevende. En jervebås kan effektivisere lisensfellingene.

Eirik Sæther er leder i Lesja-Dovre lokallag av Folkeaksjonen ny rovdyrpolitikk

Svein Egil Hatlevik

Like før jul i forfjor satte Eirik Sæther, leder i Lesja-Dovre lokallag av Folkeaksjonen ny rovdyrpolitikk, opp en egenkonstruert jervebås.

– Det er en produsent av modulhus i massivtre ikke så langt herfra. Fra dem fikk jeg kjøpt noen restprodukter og avkapp – elementer som er gode byggeklosser. Jeg monterte båsen på tunet og kjørte den ut med traktor, sier Sæther.

Myndighetene setter strenge krav til minimumsmål og veggtykkelse for en jervebås. Det kan ikke være spiker og skruer på innsiden av båsen som jerven kan skade seg på. Hvert år må båsen godkjennes på nytt av statsforvalteren.

– Jeg tenkte ut en utløsermekanisme med minimal sjanse for å feile. Det er viktig at den ikke fryser eller snør fast. Her i området er det ofte mye snø, så båsen må settes et sted hvor den ikke snør ned eller fylles opp med snø – helst et sted hvor snøen blåser bort av seg sjøl, sier Sæther.

Lisensfellingsperioden for jerv varer fra 20. august til 15. februar. I fjor var det en jerv nedi båsen i begynnelsen av mars, men da var lokket på båsen sperret, slik at det ikke slo igjen.

– Den tok med seg åtet og stakk sin vei. Det var et hjortehode, og jerven elsker jo sånt. Så det ble nok en bedre middag, sier Sæther.

INNI BÅSEN: Et elghode fungerer som åte. Tråder rundt åtet aktiverer utløsermekanismen når jerven begynner flytte på åtet.

ALLE FOTO: EIRIK SÆTHER

BÅSEN HELT NY:

Båsen er satt sammen av restmaterialer fra en husprodusent.

UTLØSER:

Når jerven drar i åtet, trekkes bolten ut, metallvajerens løsnar, og lokket faller igjen.

Vanedyr

En bås bør settes et sted hvor jerven ferdes regelmessig. Det er ikke bare slik at hvert enkelt dyr følger vanlige ruter i terrenget, men også nye individer som dukker opp pleier å vandre de samme traseene som andre jerver har brukt. En gang i 2015 da Sæther var på skitur med hunden, kom de over jervespor som de fulgte, og som hunden etter hvert lyktes i å lokalisere jerven ved hjelp av. Med litt hjelp fra faren til å skaffe våpen klarte Sæther å få felt jerven. Siden har han sporet og lært seg jerverutene i området.

– Sporene etter jerven går ikke mer enn 50 meter unna der vi har sett dem før. I tillegg til flere år med sporing, har vi også brukt viltkameraer til å finne ut hvor båsen skal stå. Plassering er alfa og omega, båsen kan stå uvirksom til evig tid hvis du setter den på feil sted, sier Sæther.

Samtidig må båsen være lett tilgjengelig dersom det skulle komme varsel fra den elektroniske duppeditt som melder fra hvis lokket på båsen smeller igjen eller hvis bilder fra viltkamera viser at jerven har latt seg fange. Myndighetene stiller krav om både kamera og fellevarsler – og at det skal reageres umiddelbart når det kommer beskjed om at en jerv har gått i båsen. Sæther

GLUGG ÅPEN:

Når jerven vel er fanget i båsen, åpnes skytegluggen. Så kan jerven felles med rådyrkaliber eller tilsvarende.

samarbeider med en nabo, slik at én av dem raskt skal kunne stikke opp og avlive jerven om den først har gått i fella.

God luktesans

De samlede utgiftene til materialer, kamera og fellevarsler har ikke oversteget 10.000 kroner. Flere kommuner i Nord-Gudbrandsdalen – Vågå, Skjåk, Lom, Dovre og Lesja – har gått sammen om prosjektet «Bærekraftig sameksistens mellom sau og jerv i utmark», og det er herfra Sæther har fått tilskudd til båsen.

For å spre mer lukt som kan tiltrekke seg jerven har Sæther lagt slakteavfall i en vedsekk og hengt den opp i ei bjørk, men samtidig på en slik måte at den er utilgjengelig for jerven.

– En gang jeg gikk på på ski i fjellet, tok jeg med meg en liten blodskvett på ei fille. Blodfilla hengte jeg etter meg da jeg reiste hjemover igjen, og svinget bortom åtet med viltkamera. Da gikk det fem timer, så kom bilde av jerven på åtet. Ferske blodspor klarte han nok ikke å motstå. En annen gong la jeg et hjorteskinn i en søppelsekk i et uthus fra en høst til den neste. Det lukta så jævlig da jeg la det på åtet, at det ikke tok lang tid før jerven var på plass, forteller han.

En rar jerv

Også faren til Sæther har skutt jerv i løpet av årets sesong. 13. november skjøt han ei tisper på 6,2 kilo.

– Det var en raring av en jerv, det der. En nabo hadde sett den på et jorde på formiddagen, ned mot bygda, sier Sæther.

Seinere på dagen ble jerven observert av et elgjaktlag.

– Ei jente på laget fikk den på post, men fikk ikke løsnet skudd. Deretter sprang den nedover noen meter foran bilen hennes og bortover skogen. Så hentet hun en hund i bilen og begynte å spore. Kort tid etter kom jerven i ganske god fart rett mot faren min der han satt på post, hvor den ble felt på 15 meters hold. Det er en ganske utypisk oppførsel av en jerv å være så lite sky, sier Sæther.

Denne jerven ble felt på lisens under elgjakt i Lesja 13. november. FOTO: PRIVAT

LISENSFELLINGEN AV JERV: Fortsatt ikke effektiv nok til å regulere jervebestanden. Ekstraordinære uttak fortsetter

✍️ Åsmund Ystad

Lisensjegere har felt 50 jerver i løpet av lisensfelleringsperioden som varer fra 20. august til 15. februar. I tillegg har Statens Naturoppsyn tatt ut syv jerver i form av ekstraordinære uttak etter at Miljødirektoratet allerede i november gjorde de første vedtakene om slike uttak.

Kvota på 142 jerver

De regionale rovviltnemndene vedtok en lisenskvota på 142 dyr for sesongen 2023-24. I fjor ble det påvist 64 kull med jervevalper i landet. Det var en markant økning fra 45 kull i 2022. Antall kull var dermed tilbake på et nivå over 60 hvor det har ligget i de seneste årene, langt over Stortingets vedtatte bestandsmål på 39 årlige kull.

Som tidligere år et det i region 5 Hedmark at det er felt flest jerver på lisensfelling. 25 jerver av en total kvota på 35 ble felt av lisensjegere i Hedmark innen 15. februar.

Ekstraordinære uttak

Erfaringene viser at lisensfelling av jerv utført av lokale jegere i mange områder ikke er tilstrekkelig for å hindre et høyt skadetrykk på beitedyr. Dette er bakgrunnen for at Miljødirektoratet gjennomfører ekstraordinære uttak både i lisensfelleringsperioden og videre utover vinteren og våren. Dette er også i tråd med regjeringens tydelige målsetting om få bestanden av jerv ned på vedtatt bestandsmål.

Jerven er det rovdyret som dreper flest beitedyr i Norge. De siste par årene har det blitt erstattet oppimot 7000 sau og 7000 tamrein som tapt til jerv. For sau har de totale tapene gått betydelig ned de siste 15 år, mens det har vært en økning de siste årene for erstattede tamrein, ifølge Miljødirektoratet.

– Bjørn i kalvingslandet er et helvete

Benny Jonsson i Idre sameby i Midt-Sverige har lang erfaring med alle de store rovdyra. Et forskningsprosjekt skal dokumentere store tap til bjørn.

 Svein Egil Hatlevik

– Bjørn i kalvingslandet er et helvete. Det er ikke bare det at de dreper så mye, men de skremmer også simlene vekk fra kalvene sine. De sekundære skadene blir også veldig store, sier Benny Jonsson.

Han er tilknyttet Sveriges sørligste reinbeitedistrikt, Idre sameby i Dalarna, like øst for Femunden. Reineierne i Idre har årelang erfaring med alle de store rovdyrartene. Jonsson er i ferd med å trappe ned aktiviteten og la yngre krefter ta over mer etter 55 år i reindriften. Han har jobbet mye med rovdyrpolitikk gjennom årene, blant annet som medlem av rovdyrgruppa i Svenska Samernas Riksförbund.

– En kalv kan gå etter tre kvarters tid, men det tar lang tid før den kan springe fra en bjørn. Kalvingen skjer over en periode på én måned, så det vil alltid være forskjell i alder på kalvene. Når en bjørn løper inn i flokken, og det har jeg sett mange ganger, så tar den de kalvene den ser. Den hugger vilt rundt seg. Vi hadde et tilfelle for noen år siden med en bjørn som tok ti kalver mens jeg sprang 500 meter etter den. Den måtte jeg skyte etter paragraf 28, ellers ville den bare fortsatt, sier Jonsson.

Svensk nødverge

Jaktförordningens paragraf 28 er den svenske nødvergeparagrafen. Om et rovdyr, for

Benny Jonsson startet sitt første selskap som reindriftsutøver i tidlig på 1970-tallet. Siden 1993 har han også drevet eget firma for salg av reinsdyrskinn.

eksempel en bjørn, er nær å angripe et tamdyr, må en dyreeier eller gjeter etter paragrafen først prøve å skremme bort rovdiret. Lykkes ikke det, og det er god grunn til å anta at et angrep er nært forestående, kan rovdiret avlives. Praksisen er en god del romsligere enn her i Norge.

Jonsson kjenner ikke til andre dyreeiere i Sverige som har måttet avlive rovdiret etter paragraf 28 flere ganger enn reineierne i Idre sameby.

– Da bjørnen var skutt, gikk jeg tilbake for å få bedre oversikt over hva som hadde skjedd med kalvene. Jeg kunne se at bjørnen ikke hadde hatt tid til å drepe alle kalvene før han gikk over til neste. Noen var bare bitt, mens andre var bitt kraftig over ryggen, ristet og kastet til side før han gikk og tok neste, sier Jonsson.

Han mener forvaltningsmyndigheter ofte har vondt for å forstå hva et rovdireangrep går ut

på. Et dødt eller skadd dyr er lett for dem å forholde seg til, men det samme kan ikke sies om alle de andre forstyrrelsene reinflokkene blir utsatt for.

– Når simlene er blitt skremt vekk, ligger jo kalven der alene. Er det ei ung simle som ikke

FAKTA: Idre sameby

Idre sameby er en sørsamisk sameby i Älvdalen kommune i Dalarnas län, Sverige.

Idre er sørligste samebyen i Sverige og ligger i det såkalte mellersta förvaltningsområdet. Dermed er samebyen den eneste som beiter i områder hvor det er et politisk mål at det skal finnes ynglende ulv.

Samebyen har fire driftsenheter og 13 reineiere, og inntil 2700 dyr.

Idre sameby har hatt et eget slakteri som siden 1985. Her slaktes omtrent 3000 dyr i året.

Ei simle får nesten alltid bare én kalv.

FOTO: BENNY JONSSON

Disse ti kalvene ble drept i løpet av få minutter da en bjørn kom inn i kalvingslandet. FOTO: BENNY JONSSON

En liten hund, som denne dvergpuddelen, er en god gjeterhund i kalvingstida. Større hunder løper raskere og kan forstyrre kalver som ikke er mer enn noen dager eller uker gamle.

har kalvet før, er det vanlig at hun ikke tør komme tilbake til kalven i det hele tatt. Hvis det er en erfaren simle, kan kalven likevel bli liggende ubeskyttet i flere timer. Da blir kalven lett bytte for rev eller ravn, sier Jonsson.

De kalvene som er store nok til å gå eller løpe, vil gjerne følge etter simla.

– I vårfjellet er det fullt av bekker og generelt mye vann i bevegelse. En bekk som nettopp har skåret gjennom snøen har høye kanter. Simla kan lett hoppe over en bekk med en bredde på en meter, men så blir hun stående og lokke på kalven så den skal følge etter. Så hopper kalven og detter ned i vannet og drukner eller blir stående uten å komme seg videre.

Psykisk påkjenning

Jonsson beskriver hvordan reineierne sitter på god avstand etter et bjørneangrep og håper at simlene skal klare å finne igjen det som måtte være av gjenlevende kalver.

– Det er ikke bare lett. Kalvene er så små, og kan være nesten umulige for simla å se og høre innimellom vegetasjonen. Kalven ligger jo ofte bare der, og simla kan gå forbi på en meters avstand og ikke finne den. Det er en stor psykisk påkjenning å se sånt, for vi kan jo ikke gripe inn og vise simla kalven. Hun stikker jo av når vi kommer, sier han.

De sekundære skadene fra et bjørneangrep kan også utløses av andre forstyrrelser.

– Hvis det kommer en gruppe skiløpere på vei mot reinflokken, kan vi kjøre bort til dem på snøskuter og fortelle dem at de nærmer seg kalvingslandet. Kommer de nær nok, kan de skremme flokken og forårsake at mange kalver dør. Men skiløpere kan man snakke med, det kan man ikke med en bjørn.

– Hva er den ideelle avstanden mellom en reingjeter og en reinflokk som er midt i kalvinga for at dere ikke skal forstyrre dyra?

– Det er vanskelig å si. Vi sitter og holder oppsyn med dyra fra faste plasser, og så beveger jo flokken seg hele tiden. De som ikke har kalvet ennå, beveger seg etter vinden og trekker en god del. Så det kan være at en del

dyr kommer ganske nært før de legger merke til et menneske som sitter helt stille.

Norske forskere

Det er gjort en god del forskning på bjørnens predasjon i kalvingslandet. Ettersom forskerne har fått dokumentert hvor store skader det kan være snakk om, har også forvaltningen innført en praksis hvor det ikke lenger er så vanskelig å få tillatelse til å ta ut bjørner på skadefelling som det var tidligere.

Men gamle forestillinger om at bjørnen ikke har så stor effekt på reinen under kalvings-tida henger fortsatt igjen, mener Jonsson. Det kommer blant annet til uttrykk i hvordan rovdyrskadeerstatningene regnes ut. Forskningsresultater som er innhentet fra såkalte skogssamebyer kan ikke uten videre legges til grunn for beregninger av bjørnepredasjon i en fjellsameby, mener svensk forvaltning.

Dermed har samebyen i Idre, som er klassifisert som en fjellsameby, noen år samarbeidet med Norsk institutt for naturforskning om Bjørn- og tamreinprosjektet i Idre.

– Du vet, reindriftas tradisjonelle kunnskap blir jo ikke tatt hensyn til. Vi blir ikke trodd før det kommer forskere som har papirer hvor det vi har sagt hele tiden, står skrevet på forskningsspråk. Så vi må dokumentere det som skjer hver gang det kommer bjørn inn i kalvingslandet, sier Jonsson.

– Så dere må stå og se på mens radiomerkede bjørner herjer med simler og nyfødte kalver?

– Ja, det er vanskelig og en stor psykisk belastning. Men denne kunnskapen er jo ikke tilgjengelig for forskningen på noen annen måte, og da kan vi ikke fjerne bjørnene på skadefelling eller nødverge. Men hvis det blir slik at bjørnen kommer tilbake igjen og igjen over flere dager, går det ut over det vi kan godta av hensyn til reinens dyrevelferd, og vi må gå inn og ta ut bjørnen. Vi har blitt med på prosjektet for å få dokumentasjon fra uavhengige forskere, og så håper vi at kunnskapen skal gavne reindrifta i framtida, både mennesker og dyr.

Folkeaksjonen ny rovdyrpolitikk inviterte med Odd Bjørnar Bjørkås til Oslo i februar for å møte politikere, jurister og støttespillere i kampen for en nødvergerett som beskytter også tamrein i kalvingslandet. Her er Bjørkås, til høyre, sammen med Snåsaordfører Arnt Einar Bardal foran Stortinget.

FOTO: ÅSMUND YSTAD

Kjemper videre ETTER DOM

Reineier Odd Bjørnar Bjørkås påkalte nødvergeretten da han skjøt tre bjørner for å beskytte simler og nyfødte kalver. Lagmannsretten har dømt ham til fengsel.

Svein Egil Hatlevik

– Jeg er veldig overrasket, sier advokat Brynjar Meling til Rovdyr.org.

Han er forsvareren til reineier Odd Bjørnar Bjørkås, som i Frostating lagmannsrett er dømt til seks måneders ubetinget fengsel for å ha felt ei binne og hennes to unger i Lierne i Trøndelag i mai 2022.

Nei fra Høyesterett

Det Meling er overrasket over, er at Høyesteretts ankeutvalg før jul avviste Bjørkås' anke av saken til landets høyeste domstol. Bjørkås har hele tiden framholdt at bjørnefelling var en nødvergehandling for å avverge angrep på nyfødte reinkalver, men påtalemakta har fått gjennomslag i domstolen for sin forståelse av avlvingen som alvorlig miljøkriminalitet.

– I denne saken er det to konvensjonsforpliktelse som står mot hverandre. Det er et sterkt behov for en rettsavklaring når det gjelder hvordan Norge skal forholde seg til disse motstridende hensynene, sier Meling.

På den ene siden har Norge forpliktet seg til å ivareta samisk reindrift som urfolksnæring, men på den andre siden står ansvaret til å bevare bjørnen som dyreart etter Bernkonvensjonen. Dermed er én mulig vei videre å klage saken inn til FNs permanente forum for urfolkssaker.

Norske Reindriftssamers Landsforbund (NRL) reagerer kraftig på saken til Bjørkås. Organisasjonen mener retten til nødverge for dyreiere er satt ut av spill.

Inge Even Danielsen, leder i NRL, mener saken rundt bjørneskuddene i Lierne er tragisk.

– Jeg kan ikke forstå at verken tingrett eller lagmannsrett kom til de konklusjonene de gjorde. Fellingen av bjørnene er godt innenfor nødvergeretten etter vår tolkning av loven. Når rettsvesenet tolker loven annerledes, har vi et kjempesak for beitenæringene, som kan ikke leve med en situasjon hvor man ikke kan bruke nødvergeretten, sier Danielsen.

ET STEG VIDERE:

EU-kommisjonen vil at ulven skal være mindre strengt beskyttet

Svein Egil Hatlevik

EU-kommisjonen foreslår å endre ulvens vernestatus fra «strengt beskyttet» til «beskyttet», framgår det av et vedtak 20. desember.

Kommisjonen ønsker at ulvens vernestatus under Bernkonvensjonen skal endres, slik at den også kan endres i EUs arts- og habitatdirektiv.

Neste steg er at EUs medlemsland skal diskutere kommisjonens forslag seg imellom, og hvis det går gjennom, vil et forslag sendes videre til Bernkonvensjonens faste komité, som kan behandle et forslag om senket vernestatus mot slutten av 2024.

Også Norge har ratifisert Bernkonvensjonen, så hvis EU får gjennomslag for en endring av ulvens vernestatus, vil det påvirke vernestatusen også her til lands.

I september i fjor varslet kommisjonen inngangen til en ny fase i arbeidet med å håndtere utfordringene knyttet til ulvens tilbakekomst til Europa.

Kommisjonen inviterte samtidig lokalsamfunn, forskere og andre interesserte parter til å sende inn oppdaterte opplysninger om ulv og medfølgende utfordringer. Det er på grunnlag av blant annet disse innsendte dataene at kommisjonen kom med sin kunngjøring.

Ulven er beskyttet innenfor rammeverket av EUs arts- og habitatdirektiv, som ble implementert i EU-lovverket i 1992. Den gangen var ulvene langt færre i antall og mye mindre utbredt enn i dag. Ulven er «strengt beskyttet» i direktivet, og vernestatusen er ikke oppdatert på mer enn 30 år.

Over 2000 ulver

I en rapport anslås antall ulver i EU-landene til å ligge på 20 300 til sammen i 2023. Antallet er fortsatt økende.

Hvert år blir 65 000 husdyr drept i unionen, ifølge rapporten. Størstedelen av disse er sauer og geiter. Samtidig understreker rapporten at ulvetapene bare utgjør 0.065 prosent av de 60 millionene sauer som finnes i EU.

På et overordnet nivå er skadene fra ulv på husdyr ganske små, men i en del lokalsamfunn er trykket fra ulvens predasjon høyt, konkluderer rapporten.

Reaksjonene på EU-kommisjonens forslag er kraftige fra ulveentusiaster over hele Europa, mens andre som Svenska Jägareförbundet ser en åpning for det de mener er en bedre ulveforvaltning i EU.

Ursula von der Leyen er president for EU-kommisjonen som nå har gått ett steg videre med forslaget om å endre ulvens vernestatus.

FOTO: DEN EUROPEISKE UNION

Ønsker også redusert vernestatus for gaupe og bjørn

Etter at EU-kommisjonen foreslo å endre ulvens vernestatus fra «strengt beskyttet» til «beskyttet» har finske myndigheter i et brev til EU foreslått at samme sak også

skal gjelde for gaupe og bjørn. Også Sverige har stilt seg bak det finske initiativet.

Og i et nylig møte i EUs jordbruks- og

fiskeråd fikk Finlands forslag også støtte fra Østerrike, Tsjekkia, Hellas, Italia, Latvia, Romania og Slovakia.

KILDE: SVENSK JAKT

«Se, men ikke røre» i rumensk natur

Ingen land i EU har så mange store rovdyr som Romania. Heller ikke i noe annet land er rovdyrstammene så tette som der. På et areal tilsvarende 60 prosent av Norge finnes det 8000 bjørner, 3500 ulver og 1300 gauper.

Ovidiu Ionescu er professor i naturforvaltning og leder for jegerforbundet i Romania.

FOTO: PRIVAT

BAKGRUNNSFOTO: TRANSFĂGĂRĂȘAN, ARGEȘ, ROMANIA, UNSPLASH

Gölin Carina Christiansen

Noen ulveflokker i Romania har vist seg å leve av opptil 74 prosent husdyr, viser undersøkelser. Noen spesialiserer seg på hunder, andre på hester, mens det også finnes ulveflokker som holder seg i skogen og spiser det de normalt ville gjort. I Romania gjelder «se, men ikke røre». Naturen forventes å ta vare på seg selv etter beste evne.

Det er en ganske oppgitt leder for Romanias jegerforbund som møter under til digitalt intervju. Ovidiu Ionescu er også professor i viltforvaltning, og han sier at det finnes rikelig med fakta, statistikk og forskning fra Romanias universiteter og høyskoler om hvordan man balanserer viltbestandene. Jegerne har gjort det i årevis.

– Men det spiller ingen rolle nå, for politikken styres i dag av drømmer og ideologi som ikke har noe med virkeligheten å gjøre, sier han.

Bjørneproblem

Det mest akutte problemet i Romania er bjørnene. Landet er betydelig mer tett befolket enn Norge og har nesten 20 millioner innbyggere.

– Vi har en tredjedel skog, og resten av landet består av landsbyer og byer, sier Ionescu.

På grunn av den tette bjørnepopulasjonen er det stor risiko for at en hunnbjørn med unger

møter en hann som dreper ungene. Derfor trekker bjørnebunnene stadig oftere mot bebyggelse når de skal fostre opp ungene sine.

Det betyr igjen at Romanias voksende bjørneflokker fra ung alder lærer seg å hente mat i byer og landsbyer, og at mennesker ikke er noe problem.

– De er helt uredde, sier Ionescu.

Rovdyrforvaltning

Romania har en lang historie med de tre store rovdyrene bjørn, ulv og gaupe. Selvfølgelig har det vært aktiv forvaltning. Men i 2016 ble all jakt på store rovdyr stoppet.

– Vi hadde en miljøminister som var motstander av jakt, og som ble heiet frem av høylytte interesseorganisasjoner og dyrevernaktivister. Siden den gang har det bare gått nedover, sier Ionescu.

Bønder og birøktene som får virksomheten forstyrret eller ødelagt av rovdyr, har av desperasjon begynt å forgifte rovdyrene. Ulovlig jakt med våpen er ikke vanlig, forteller han, for Romania har strenge våpenlover og straffen er streng for den som skyter et rovdyr.

– Vi har en situasjon der folk mister tilliten til myndighetene og slutter å følge loven, men

hva er loven bra for da? Den fungerer bare hvis folk respekterer og aksepterer den, sier Ionescu.

Drept av bjørn

I løpet av 2021 ble åtte personer drept av bjørn i Romania, og 72 ble så alvorlig skadet at de trengte lengre sykehusopphold. 76 bjørner ble drept i trafikkulykker og på jernbanespor.

– Vi presenterer disse tallene, men vi får ingen respons. De aksepterer ikke tallene, fakta har ingen effekt. Biologiske prinsipper og vitenskap spiller ingen rolle, de lytter ikke, sier Ionescu.

Bare nødvergefelling av bjørn tillates, og det er begrenset til 140 dyr per år.

– Vi jegere får ikke lov til å jakte, men må i stedet rykke ut som brannmenn når noe skjer.

Ovidiu Ionescu kommenterer EU-president Ursula von der Leyens ponni Dolly som ble drept av ulv på følgende måte:

– Hun mistet en ponni. Vi mister mennesker som blir angrepet og alvorlig skadet på sin egen eiendom, i landsbyer og byer.

Flyttemelding til sona for ulven V 1157

Hannulven V1157 ble bedøvet og påsatt GPS-halsbånd i midten av desember

FOTO: MILJØDIREKTORATET / STATENS NATUROPPSYN

Svein Egil Hatlevik

Miljødirektoratet vil flytte genetikkvidunderet V1157 fra Rendalen i Innlandet til et ikke ennå fastsatt område innenfor ulvesona når «forholdene ligger til rette for det og det er praktisk mulig.» I skrivende stund er ingenting avklart om flyttingen. Mer oppdatert info kan leses på Folkeaksjonens nettside Rovdyr.org.

Miljødirektoratet sendte tidlig i februar brev til kommunene innenfor ulvesona, som er forvaltningsområdet for ulv i Norge, samt til en del andre kommuner i Innlandet i nærheten av sona, ulike forvaltningsinstanser og de berørte dyreeierinteressene

i Elgå reinbeitedistrikt og Rendalen renselskap.

Brevet omhandler framtidssiktene for ulven V1157, som har status som genetisk viktig i en ellers svært innavlet svensk-norsk ulvestamme.

Ulven har i slutten av 2023 og hittil i år oppholdt seg nord for ulvesona, og er blitt forvaltningsmerket av Statens naturoppsyn (SNO). Lisensfelling av ulv er dessuten blitt stanset i områder like nord for sona.

Det vil være Miljødirektoratets feltorgan SNO som gjennomfører det praktiske

arbeidet ved en slik flytting. Sist SNO flyttet en ulv var i januar 2021, da to ulver i Stor-Elvdal ble flyttet til grensetraktene mellom Sarpsborg og Våler i Østfold.

Hannen i dette ulveparet har også status som genetisk viktig og holder i dag til i Setten-reviret, som har sitt hovedsakelige utbredelsesområde i Aurskog-Høland kommune i Akershus.

Ordfører i Marker kommune i Østfold, Kjersti Nythe Nilsen, har sendt et kritisk svar til brevet.

– Tidligere prosesser knyttet til flytting og forsøk på styrt avl av dagens ulvestamme har medført store kostnader. Dette er gjennomført med varierende hell og har i ettertid medført store forvaltningsutfordringer for tilstøtende områder der hvor individet etablerer seg, skriver Nilsen.

Ordføreren stiller spørsmål til samfunnsnytt og nødvendigheten en flytting har for å følge opp blant annet rovviltforliket og politiske vedtak knyttet til rovdyrforvaltningen.

– Vi er redd for at enda en «genetisk viktig» ulv i vårt område, kan føre til begrensninger i framtidige uttak. Det er viktig å se på byrdefordeling innenfor forvaltningsområdet, skriver Nilsen.

Helikopterjakt

Sverige: Ulv skal skytes – spiller ingen rolle om den er finsk-russisk

Det gikk raskt når en ulvetispe ble skutt fra helikopter nord for Kiruna i Nord-Sverige 9. februar. Länsstyrelsen i Norrbotten bevilget raskt skadefelling på ulven som oppholdt seg i

et reinbeiteområde. Det fantes ingen DNA-analyse av ulven men sannsynlig er det en finsk-russisk innvandrerulv som ble felt.

KILDE: JAKTJOURNALEN / GETTY IMAGES

Sauebønder kjemper for overlevelse

Beitebrukere i det nordligste fylket er urolige etter en 2023-sesong med store tap, særlig til bjørn. De frykter for hva som skal skje neste beitesesong.

Finnmark er landets nest største fylke. Her er det ikke lett å drive andre typer landbruk enn husdyrhold.

FOTO: RUBEN HOLTHUIJSEN (CC BY 2.0)

Svein Egil Hatlevik

«Skal det være sau i Finnmark?» Dette spørsmålet var tema for et møte i Varangerbotn i Nesseby kommune i januar. Møtet var det Finnmark Bondelag og Tana Bondelag som arrangerte.

Blant de rundt 60 som hadde møtt opp, ville nok de aller fleste svart et rungende «Ja!» på spørsmålet om småfeholdets framtid i fylket. Men beitesommeren som har vært skaper uro blant sauebøndene. Hvis soneforvaltning generelt er vanskelig å lykkes med, er det nok enda litt mer i det nordligste fylket.

Sauebønder i Finnmark søkte i 2023 om rovvilterstatning for 1116 dyr, hvorav 491 er erstattet, viser tall publisert på Rovbase.no. Myndighetene har erstattet 203 voksne søyer og 130 lam som tatt av bjørn, og dermed står bjørn for 68 prosent av erstattede tap.

Bjørn Tore Søfting er sauebonde, nestleder i Finnmark Bondelag og leder i Finnmark Sau og Geit. Han innledet med å vise til at det er 127 sauebruk i fylket, på et areal som tilsvarer

Danmarks størrelse. Saueholdet har gått jevnt nedover i mange år. Antall voksen sau var over 18 000 i 1969, mens det i 2023 var drøyt 9000 – en halvering på litt over 50 år.

Søfting forklarte at det hadde vært særlig mange bjørneangrep på sau utenfor de bjørneprioriterte områdene i Finnmark gjennom beitesesongen 2023: i Neiden, Sirma, Bergeby, Austertana og Lakselv. I tillegg kommer ett tilfelle i bjørneprioritert område i Pasvik.

– Det er vanskelig å se for seg at en skal kunne opprettholde saueholdet i Finnmark i nåværende form, dersom det ikke blir gjort noen grep når det gjelder rovviltpolitikken, sa han.

Allerede før fjorårets beitesesong trakk daværende leder av Rovviltneimnda i Troms og Finnmark seg, nevnte Søfting. Da John Roald Karlsen gikk av i protest på forsommeren i fjor, var det nettopp mangelen på forutsigbar soneforvaltning som var hovedgrunnen. Dette var første gangen en nemndsleder frasa seg vervet siden ordningen med rovviltneimnder ble opprettet i 2005.

Søftings oppsummering av rovviltproblematikken var som følger:

– Skader er vanskelig å dokumentere, og forvaltningen oppnår ikke nok ynglinger i rovviltprioriterte områder. Det er vanskelig å få fellingsstillatelse, og når man får tillatelse, er uttaket vanskelig å gjennomføre. Tapene skjer i økende grad i beiteprioriterte områder.

Vanskelig balanse

Rasmus Høyning jobber som rovviltforvalter hos Statsforvalteren i Troms og Finnmark. Hans innlegg handlet om hvordan Statsforvalteren jobber med rovvilt i beiteprioriterte områder.

Han viste til bestandsstatusen for rovdyr i Finnmark, og kunne fortelle at det er registrert flere jerveynglinger enn det regionale bestandsmålet, men at den registrerte gaupebestanden ligger litt under mål, og at fylket har mål om seks årlige ynglinger av bjørn, men at de offisielle tallene indikerer at det bare er født halvparten av målet.

Bjørn Tore Søvting er leder av Finnmark Sau og Geit.

– Statsforvalteren må jobbe innenfor visse rammer. Når vi skal gi tillatelse til å felle et rovdyr, er det viktig å ta ut riktig individ, og det er vanskelig å vite hvilken bjørn som tar mye sau.

Høyning ønsker heller ikke å forskjellsbehandle beitebrukere. Statsforvalteren må vurdere en rekke kriterier når en vurderer å utdele et skadefellingsløyve. Ett kriterium er områdets betydning som beitemark, men det er krevende når hele Finnmark er viktig beitemark for enten sau eller tamrein, understreket Høyning.

– Alle kriteriene er viktige og vi skal vurdere dem samlet. Vi vil ikke ta ut en bjørn som nesten ikke rører sau, for vi har også ansvar for å nå den todelte målsettingen – hvor vi skal ta hensyn til både beitebruk og rovdyr.

Rovdyra bruker enorme områder, og oppholder seg både i beiteprioriterte og rovvilt-prioriterte områder. Hvis en rovdyrart ligger under bestandsmål, må vi gjøre grundige avveininger, fortsatte Høyning.

Mistenkeliggjøring

Leif Erik Varsi fra Sirma i Tana driver det sauebruket i Finnmark som ligger nærmest forvaltningsområder for både bjørn, jerv og gaupe. Han har en besetning på rundt 140 vinterføra søyer og har drevet saueholdet siden 2015.

Har innledet med å takke Statens naturoppsyn for uttak av jerv i nærområdet, men

gikk raskt over til å berette om hvordan han over år har følt seg mistenkeliggjort av forvaltningen.

I 2016, Varsis første driftsår, tapte han 9 prosent av sauene og 20 prosent av lammene på beite. Da kom Mattilsynet på uanmeldt kontroll under lamminga, for de antok at bonden drev for dårlig.

– Men de fant at alt var i den skjønneste orden. Seinere det året ble to jerver felt like bak huset mitt i løpet av den første uka av lisensfellingsperioden. Vinteren som fulgte ble ytterligere syv jerver tatt ut i Tana kommune, sa han.

Også i 2019 hadde Varsi store tap til jerv, men opplevde avkorting av erstatningen for tapte dyr. Statsforvalteren mente han ikke hadde gjort nok for å avverge skadene, til tross for at Mattilsynet mente drifta fulgte alle regler og retningslinjer, forklarte sauebonden.

– Statsforvalter, direktorat og mattilsynet setter spørsmålstegn ved bondens evne til å ta vare på dyra, og peker på alt mulig annet enn rovdyrproblemer. De skyver ansvaret for den manglende forvaltningen over på den enkelte bonde, sa Varsi.

Dyr i hauger

Jo Dikkanen har en besetning på 150 vinterføra sauer i Nesseby. Han trakk fram hvor traumatisk bjørneangrep er for både folk og fe.

– Du ser på dyra hvor stresset de er. Også frykten for bjørneangrep er en stor belastning, sa han.

Dikkanen fortsatte med å forklare at bjørne-skadde sauer ikke er like vanskelige å dokumentere som skader etter andre rovviltarter.

– Dyra ligger nærmest i hauger når bjørnen har vært der. Slik er det ikke med ørn, gaupe eller jerv. Under sanking prioriterer vi ikke å dokumentere kadaver, for det blir ukjent dødsårsak uansett, sa han.

En annen påkjenning for beitebonden er den ekstra arbeidsmengden som følger et bjørneangrep.

– Uansett hva du holder på med, må du slippe alt du har i hendene. Du må ut og se til de dyra som fortsatt lever og dokumentere dem som er tatt for å kunne søke om skadefelling. Det andre gårdsarbeidet blir ikke gjort, og nå om vinteren ser jeg annenhver dag noe under snøen som egentlig skulle vært gjort i sommer. Det er også mye papirarbeid når bjørnen slår til, det føles som om du slåss med byråkratiet, sa Dikkanen.

Han ønsket flere tilgjengelige virkemidler for skadefellingslag, slik at lokale mannskaper kan få tilgang til metoder som benyttes av Statens naturoppsyn.

Sauer i alle retninger

Neste sauebonde til å snakke til de fram-møtte var Robert Severin Pedersen fra Lakselv i Porsanger. Han har en stor besetning på 320 vinterføra sauer, og har tidligere slitt mest med angrep fra jerv. De seinere årene har han hatt en økning i tap til gaupe og ørn, spesielt ørn, forklarte han. 2023 mistet han 30 prosent av lammene og 22 prosent av søyene. Bjørneangrepene gjorde seg virkelig gjeldende i august etter at bjørn etter alt å dømme hadde oppholdt seg i nærheten en god stund i forveien.

– Bjørn inn i beiteområdene gjør sanking veldig vanskelig, sauene sprer seg i alle retninger, blir urolige og redde for folk, sa Pedersen.

I tillegg til at det er vanskelig å finne kadavre for skadedokumentasjon, er det en kamp for å bli trodd av forvaltningen når vi sier det er bjørn i beiteområdet, forklarte Pedersen. Selv har han benyttet varmesøkende kikkert for å følge med på om sauene er urolige i mørket.

– Dokumentasjonskravet for skadefelling er for høyt. Finner du ett kadaver tatt av bjørn, så ligger det nesten alltid flere i nærheten – gravd ned eller lagt i en bekk, sa Pedersen.

Han ønsker at forvaltningen skal fatte skadefellingsvedtak med lengre varighet, gjerne to uker av gangen.

– Bare én uke er ikke nok til å komme i gang, til å bli kjent i området og til å lete etter en bjørn som er veldig vanskelig å finne på barmark.

Irene Gallawara fra Vadsø har sammen med tidligere nevnte Bjørn Tore Søfting 230 vinterføra sauer i Vadsø. For dem er det kongeørn som er problemet, og for denne arten er det ingen soneforvaltning, og heller ingen bestandsregulering.

I 2023 slapp Gallawara og Søfting 375 lam på utmarksbeite, men 70 av dem gikk tapt.

Kjersti Bjørnstad er statssekretær i Klima- og miljødepartementet.

Hun listet opp en rekke tapsreducerende tiltak som er iverksatt i besetningen. Dyra beiter på innmark til langt ut på forsommeren og har tilgang til leskjul. Små flokker med sau og lam plasseres på ulike jorder, noe som gjør det lettere for dyr og folk å ha god oversikt, og det føres tilsyn flere ganger hver dag. I 2022 og 2023 har Gallawara og Søfting deltatt i et forsøksprosjekt hvor lammene får halsklaver som kan forebygge mot ørnepredasjon. Gallawara forklarte også at det enkelte år har vært færre angrep på lam fra kongeørn.

– Noen år er det tamrein som kalver like i nærheten, andre år kalver de andre steder. Vi ser i hvert fall at tapene går ned hvis det er

reinkalver i nærheten. Det er en form for skadeforskyving, og man finner kadavre av reinkalv i stedet for lammekadavre, sa Gallawara.

Sier ja til sau

Aller sist ut var Kjersti Bjørnstad (Sp), statssekretær i Klima- og miljødepartementet. Hun har et særlig ansvar for å følge opp rovviltsaker.

– Skal det være sau i Finnmark? Om dette temaet kunne jeg holdt verdens korteste innlegg, for svaret er ja. Vi skal brødfø egen befolkning, og det er strategisk viktig å opprettholde beitebruk i Finnmark. I tillegg er det vanskelig å se for seg noe som er mer bærekraftig enn å spise dyr som har gått på beite i norsk natur, sa Bjørnstad.

Regjeringen ønsker å ligge nært bestandsmålene for alle rovviltartene, slik også Stortinget gjennomgående har vedtatt i sine ulike forlik. Samtidig har regjeringen satt i gang ulike prosesser som har til formål å redusere bestandsmålene for både ulv og bjørn, men også jerv og gaupe i de nordlige delene av landet.

I tillegg hadde Paul Eric Aspholm fra Nibio Svanhovd, Per Fossheim fra Norsk Sau og Geit og Erlend Fiskum fra Norges Bondelag innlegg under møtet.

Les en lengre versjon av denne artikkelen på rovdyr.org.

Det bjørneprioriterte områdene i Finnmark ligger mot grensa til både Finland og Russland. Tapene av sau til bjørn skjer i økende grad i områder som er utenfor bjørneområdet,

KART:
MILJØDIREKTORATET

TOPPBYRÅKRAT:

– Helt nødvendig å jakte ulv

Giorgi Metreveli er visedirektør i motstykket til Miljødirektoratet i den tidligere sovjetrepublikken Georgia. Han ser det som en borgerplikt å være med på ulvejakt.

Tekst: Gölin Carina Christiansen

Det er ikke ulvejakt som er hans foretrukne jaktform, langt derifra. Han liker best å jakte fugl, aller helst orrfugl med sine to engelske settere, Tony og Zeus Franco. Men situasjonen i Georgia er slik at ulver og gullsjakaler er i ferd med å ta over landsbygda, med store problemer i kjølvannet.

Navnet Georgia antas å komme fra persisk «gurg», som betyr ulv. Både ulver og gullsjakaler er naturlig hjemmehørende i dette lille landet, som er klemt mellom Russland, Tyrkia, Armenia, Aserbajdsjan og Svartehavet, akkurat der Europa møter Vest-Asia.

Georgia har i over tusen år balansert mellom sin europeiske kristne historie, å være en slags port mot Asia og det uunngåelige presset fra den mektige naboen i nord – Russland.

I dag står landet på en slags venteliste for et ettertraktet EU-medlemskap, som kanskje ikke blir noe av med det første.

Bistandspenger

Landet er svært fattig og får blant annet penger fra det svenske bistandsorganet Sida. I 2022 var bidraget på 161 millioner svenske kroner. Uten de svenske bistandsmidlene hadde det ikke blitt

Giorgi Metreveli poserer med en ulv han har felt.

FOTO: PRIVAT

noen offisiell ulvejakt i Georgia. En del av pengene har nemlig gått til kartlegging av landets ulvebestand. Det er de ulike georgiske regionene som er mottakerne av de svenske bistandspengene og bruker dem til bestandskartlegging.

Uten denne kartleggingen, sier Giorgi Metreveli, visedirektør for Georgias mot-

Da landet ble selvstendig i 1991, etter at Sovjetunionen ble oppløst, forsvant også skuddpremiene på rovdirene. Dermed stanset den målrettede jakten på ulv i Georgia. Når skuddpremier ikke lenger lokker, har landets mange fattige valgt å heller bruke ammunisjon på annet og mer matnyttig vilt.

I 1994 ble også jegerforeninger og organisert jakt forbudt. Ulvejakt som virkelig monner krever tid, ressurser, organisering og absolutt god tilgang på ammunisjon.

Ekspansjonen til ulven og gullsjakalen er helt ute av kontroll, ifølge Giorgi Metreveli. Han mener det handler om en økologisk katastrofe.

stykke til Miljødirektoratet, ville det vært vanskelig å få til noen offisiell ulvejakt i landet. Og det trengs virkelig.

Økt antall rovdyr

Rovdyrene ulv og gullsjakal har økt dramatisk i antall i Georgia siden sovjettiden, da det var skuddpremie på begge: 100 rubler for en ulv og 40 rubler for en gullsjakal.

– Hjortedyrene forsvinner, småviltet forsvinner. Rovdyrene beveger seg i byene og på landsbygda, og de spiser kyr, sauer, fjellgeiter, rådyr og rever – alt de finner. Heller ikke mennesker går fri. Ti eller elleve personer har blitt angrepet av ulv

de siste tre årene. Alle har vært voksne menn over 50, noen nærmere 70 år, sier Giorgi Metreveli i et digitalt intervju.

– De tar voksne mennesker hvis de er mange, legger han til.

Jaktlovverk på gang

Gullsjakaler angriper bare mennesker helt unntaksvis. Men tre personer har nylig blitt drept av gullsjakaler som kom i flokker som var så store som opptil 50 dyr. Med færre ulver og gullsjakaler får bestandene av små og store byttedyr en sjanse til å overleve. Ifølge informasjon på Sidas nettsider hjelper svenskene Georgia med biologisk mangfold gjennom bistandsmidlene. Pengene ser ut til å ha kommet godt til nytte.

Georgia er i areal like stort som Irland, med tilsvarende omtrent en femtedel av Norges areal. På dette området er det blitt telt mer enn 2000 ulver, og antallet øker. I tillegg kommer altså gullsjakalene – som er nær beslektet med ulven, men betydelig mindre.

– Vi begynte kartleggingen for tre år siden. Dette er et alvorlig problem som må løses, sier Metreveli.

Han forteller at landet i flere tiår verken har hatt lovverk for jakt eller noe organisert system for hvem som får eie våpen eller delta i jakta, men at dette nå er i ferd med å bygges opp etter europeisk modell.

I 2024 trer en ny jaktlov i kraft. Da er det ikke lenger bare å kjøpe et gevær og gå ut og skyte litt her og der og «kalle seg jeger», som Giorgi Metreveli uttrykker det.

Vil spre kunnskap

Uten jegerforeninger, og selvfølgelig et regelverk, er det vanskelig å spre kunnskap om ansvarlig jakt og langsiktig forvaltning av viltstammene.

– Vi har hatt en del tjuvjakt, men folk er så uvitende at de ikke engang vet at det er ulovlig, sier Metreveli.

Et tiltak er å opprette en spesialoppnevnt jegergruppe på 200 skyttere, som jobber

OVER: De tre siste årene er rundt 36 000 gullsjakaler felt i Georgia. FOTO: PRIVAT

UNDER: Hunder under jakt på gullsjakal. FOTO: PRIVAT

spesifikt med å stanse spredningen av ulv og gullsjakal. Etter den delvis svenskfinansierte kartleggingen har jakten kommet i gang, og de siste tre årene er det skutt 1200 ulver og 36 000 gullsjakaler under offisiell jakt. Jakten starter første november og varer hele vinteren til siste mars. Alle regioner og byer har fått kvoter på hvor mange ulver de må fjerne. Totalt skal minst 256 ulver skytes i vinter. Det er enkelt å få tillatelse til å skyte mer for de som ønsker det. Et enkelt brev til myndighetene er alt som trengs.

Ulike metoder

Metreveli forteller at de bruker to ulike metoder for ulvejakt. Den ene innebærer å omringe et område med flaggliner, plassere ut skyttere og slippe hunder, ofte små

tyske svartbrune jakthunder i grupper på sju til ni hunder. Ofte går det bra, og ulvene flykter som andre byttedyr, men noen ganger angriper de og hundene blir skadet.

– I fjor mistet vi to, sier han.

Den andre metoden innebærer å sitte stille og vente og lokke til seg ulv ved hjelp av lyder som ligner på valper eller kaniner.

I Metrevelis familie har jakt vært en tradisjon så lenge han kan huske. Faren var en kjent bjørnejeger og ble omtalt for å ha skutt en bjørn på 490 kilo, noe som skapte sensasjon i landsbyen med lange køer av folk som ville se dyret.

Årsmøter i lokallagene 2024

Her finner du årsmøter som er bestemt arrangert før denne utgaven av Rovdyrbladet gikk i trykken. FNR Valdres lokallag har allerede gjennomført årsmøte mandag 19.februar.

Årsmøter i flere lokallag og detaljert program kunngjøres fortløpende på Folkeaksjonens nettside www.rovdyr.org så snart det er klart.

Kristen Hagaseth ble valgt som ny leder etter Arne Warberg på årsmøte i FNR Valdres lokallag 19. februar i år. Foto Arve Sætra

FNR Vestfold lokallag

Årsmøte mandag 19. mars 2024 kl. 18.00 på Gavelstad Gjestegård

Arne Christian Geving, fagsjef hos Statsforvalteren i Vestfold og Telemark deltar sammen med Knut Halvor Jorde fra landsstyret i FNR.

FNR Søndre Buskerud lokallag

årsmøte tirsdag 9. april 2024 kl. 19.00 i Laksehytta i Hokksund.

FNR Lesja og Dovre lokallag

årsmøte torsdag 4. april 2023 kl. 19.30 i Lesja Bulldozerlag sine lokaler.

FNR Oppdal og Rennebu lokallag

årsmøte onsdag 20. mars 2024 kl. 19.30 på Oppdalsporten.

Åsmund Ystad, daglig leder, deltar fra FNR sentralt.

FNR Akershus lokallag

Årsmøte torsdag 18. april 2024 kl. 18.00 i BesteFarHuset, Fjukvegen 328 i Blaker.

FNR Glåmdal lokallag

årsmøte mandag 18.april 2024 kl. 19.00 i Brakka, Glåmdal motorhistoriske forening, Kongsvinger. Kristen Madshus fra jaktlaget i Rafjellet orienterer om vinteren lisensjakt på ulv.

Flere årsmøter og oppdatert informasjon om møteprogram legges fortløpende ut på Folkeaksjonens nettside www.rovdyr.org

Møt Folkeaksjonen ny rovdyrpolitikk på Camp Villmark 15. – 17. mars 2024 NOVA Spektrum – Lillestrøm

Midt i mars er det klart for årets Villmarksmesse på Lillestrøm. Og som vanlig treffer du Folkeaksjonen på messa. Vi ønsker alle våre gode medlemmer velkommen innom vår stand til en hyggelig prat. Og som vanlig har vi ekstra gode tilbud til nye medlemmer som melder seg inn under messa.

**Velkommen til
Camp Villmark 2024**

FNR på Camp Villmark i 2023.

FOTO: ÅSMUND YSTAD

Tipping for ny rovdyrpolitikk, påmelding med SMS

Du kan gi din grasrotandel fra
Norsk Tipping til lokallag i
Folkeaksjonen ny rovdyrpolitikk

Folkeaksjonen ny rovdyrpolitikk - Østfold lokallag
Send SMS «Grasrotandelen 912159078» til 60000

Folkeaksjonen ny rovdyrpolitikk - Ringsaker lokallag
Send SMS «Grasrotandelen 994021265» til 60000

Folkeaksjonen ny rovdyrpolitikk—Glåmdal lokallag
Send SMS «Grasrotandelen 922937699» til 60000

Folkeaksjonen ny rovdyrpolitikk - Hallingdal lokallag
Send SMS «Grasrotandelen 918919597» til 60000

Folkeaksjonen ny rovdyrpolitikk - Lesja og Dovre lokallag
Send SMS «Grasrotandelene 919017112» til 60000

Folkeaksjonen ny rovdyrpolitikk—Oppdal og Rennebu lokallag
Send SMS «Grasrotandelen 912499383» til 60000

Folkeaksjonen ny rovdyrpolitikk—Gauldal lokallag
Send SMS «Grasrotandelen 913027124» til 60000

Folkeaksjonen ny rovdyrpolitikk—Nord-Østerdal lokallag
Send SMS «Grasrotandelen 922406189» til 60000

Landsstyrets medlemmer:

Arve Sætra
Landstyrets leder

Aurskog
Tlf. 992 15 586

Mariann Skotte
Nestleder

Lesja
Tlf. 909 47 244

Tone Judith M. Benjaminsen
Styremedlem

Tjeldsund
Tlf. 941 47 249

Mette Trøftmoen
Styremedlem

Nord-Odal
Tlf. 905 86 603

Knut Halvor Jorde
Styremedlem

Nesbyen
Tlf. 958 88 416

Roger Dramstad
1. vara

Rakkestad
Tlf. 908 58 755

Geir Sneffjellå
2. vara

Mo i Rana
Tlf. 472 34 603

Vidar Helgesen
3. vara

Rena
Tlf. 917 46 796

Folkeaksjonens ledelse og politikk:

Folkeaksjonen ny rovdyrpolitikk er en landsomfattende partipolitisk nøytral organisasjon med formål å endre dagens rovdyrpolitikk. Økende bestander av store rovdyr gir ikke bare konflikt mellom nærings og verneinteresser. Det handler om mange folks livskvalitet i hverdagen.

Skogen og utmarka er viktig for vår livskvalitet. Dagens rovdyrpolitikk truer mye av det som gjør det meningsfullt å bo i Distrikts-Norge.

Jegere og utmarksbrukere er kulturbærere. Vår fantastiske natur med et rikt biologisk mangfold er et resultat av flere tusen år med allsidig utmarksbruk. Dette er faktisk grunnlaget for vår opprinnelige eksistens og bosetting i Norge.

Det er kunnskapsløst og historieløst hvis disse rike tradisjonene skal vike for myter om at Norge består av urørt villmark.

Folkeaksjonen ny rovdyrpolitikk er en viktig stemme i rovdyrdebatten. Med kunnskap, ansvarlighet og engasjement bidrar vi til økt kompetanse som skal gi grunnlag for en ny politikk med aktiv forvaltning i stedet for strengt vern av rovdyr i Norge.

Folkeaksjonen ny rovdyrpolitikk sier:

- **Ja til lokal forvaltning**
- **Ja til effektivt uttak av skadedyr**
- **Nei til kjerneområder og rovdyrsoner**
- **Nei til fast ulvestamme i Norge**

Ansatte:

Åsmund Ystad

Daglig leder

Tlf. 975 95 119
aksjonen@rovdyr.org

Svein Egil Hatlevik

Journalist

Tlf. 940 08 611
svein.egil.hatlevik@rovdyr.org

Medlemskontingent er kr 295,- for hovedmedlem i 2024.

Familiemedlemskap koster kr. 425 for hele familien. Ungdom under 25 år betaler kr 135 pr. person. Nye hovedmedlemmer betaler kr. 200 første året og ungdom og familiemedlem betaler kr. 100 første året.

Kontaktinformasjon for Folkeaksjonens lokallag

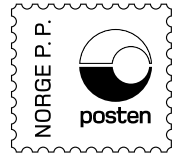
Lokallag	Leder	Telefon
Østfold	Roger Dramstad, Rakkestad	tlf. 908 58 755
Akershus	Odd Granås, Aurskog	tlf. 908 81 938
Søndre Buskerud	Olav Fageraas, Spikkestad	tlf. 918 82 430
Glåmdal	Kristoffer Øyen Jacobsen, Magnor	tlf. 476 86 407
Vestfold	Frode Island Bergan, Steinholt	tlf. 905 81 517
Hallingdal	Knut Halvor Jordet, Nesbyen	tlf. 958 88 416
Trysil og Engerdal	Hans Peter Nyhuus, Trysil	tlf. 992 11 953
Åmot og Elverum	Vidar Helgesen, Rena	tlf. 917 46 796
Ringsaker	Geir Atle Aas, Brumunddal	tlf. 907 27 902
Nord-Østerdal	Harald Enge, Os	tlf. 950 88 892
Lillehammer	Ottar Moe, Øyer	tlf. 959 81 660
Valdres	Kristen Hagaseth, Etnedal	tlf. 976 89 041
Lesja og Dovre	Eirik Sæther, Lesjaskog	tlf. 909 91 236
Oppdal og Rennebu	Steinar Granlund, Oppdal	tlf. 469 62 904
Gauldal	Torleif Slaaen, Ler	tlf. 958 39 587
Nord-Trøndelag	Jørn Ove Heggland, Snåsa	tlf. 414 57 649
Helgeland	Geir Sneffjellå, Mo i Rana	tlf. 472 34 603
Troms	Terje Benjaminsen, Tovik	tlf. 913 91 707

Landsstyret i Folkeaksjonen ny rovdyrpolitikk

Leder:	Arve Sætra, Aurskog	tlf. 992 15 586
Nestleder:	Mariann Skotte, Lesja	tlf. 909 47 244
Styremedlem:	Tone J. M Benjaminsen, Tjeldsund	tlf. 941 47 249
	Mette Trøftmoen, Nord-Odal	tlf. 905 86 603
	Knut Halvor Jorde, Nesbyen	tlf. 958 88 416
Varamedlem:	Roger Dramstad, Rakkestad	tlf. 908 58 755
	Geir Sneffjellå, Mo i Rana	tlf. 472 34 603
	Vidar Helgesen, Rena	tlf. 917 46 796
Daglig leder:	Åsmund Ystad, Steinkjer	tlf. 975 95 119
	e-post: aksjonen@rovdyr.org	
Revisor:	Revisorfirmaet BDO AS, Steinkjer	
Ordfører landsmøte:	Kjetil Hermanstad, Grong	
Valgkomité:	Odd Granås, Akershus, leder	
	Jørn Ove Heggland, Nord-Trøndelag	
	Olav Fagerås, Søndre Buskerud	
	Thea Skjønhaug, Glåmdal, varamedlem	

Tidligere utgaver
av Rovdyr
kan leses på
www.rovdyr.org

Rovdyrpolitikken er for viktig til å formidles av 24 år gamle journalistvikarer fra Bærum

Folkeaksjonen ny rovdyrpolitikk
rapporterer nyhetene sjøl

Les sakene på www.rovdyr.org

Et utvalg av saker:

Tingretten dømte to menn fra Innlandet
for skudd mot ulv på langt hold.

13. februar 2024

Lisensfelling ulv: Østerdalskommuner
får bruke løs, på drevet halsende hund

18. januar 2024

Frykt for nye kriseartede gaupetap i Tingvoll

19. februar 2024

Følg Folkeaksjonen ny
rovdyrpolitikk på sosiale medier

Facebook:
Rovdyr.org

Instagram:
nyrovdyrpolitikk